

**VANTAAN
KOTOUTTAMIS-
OHJELMA
2023–2026**

Vantaa

SISÄLLYSLUETTELO

KOTOUTTAMINEN VANTAALLA 3

Tausta 3

Alkuvaiheen kotouttamispalvelut Vantaalla 4

1. KOTOUTTAMISOHJELMAN VALMISTELUTYÖ 8

Kotoutumiseen ja maahan muuttaneisiin liittyvät monet
käsitteet..... 8

Vantaalla tehdään yhdessä – myös kotouttamisohjelmaa 10

Kotouttamistyö on lähtökohtaisesti kansainvälistä 15

Ohjelman rakenne 15

Yhteys tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelmaan. 16

Yhteys hyvien väestösuhteiden kehittämiseen 18

2. VANTAAN MAAHAN MUUTTANEET JA

MAAHANMUUTTO TILASTOJEN VALOSSA..... 19

Maahan muuttaneet ja heidän lapsensa muodostavat
kiinteän osan Espoon, Helsingin ja Vantaan väestöstä 19

Väestörakennetta kuvaavat tiedot..... 19

Työmarkkina-asema 21

Osallisuus..... 23

3. KOTOUTTAMISOHJELMAN VISIO 24

4. KAUPUNKI TYÖNANTAJANA JA TYÖLLISYYDEN EDISTÄJÄNÄ 25

5. KAUPUNKI PALVELUJEN TARJOAJANA 31

Alkupalvelut 34

Peruspalvelut 38

7. KAUPUNKI TAVAROIDEN JA PALVELUJEN HANKKIJANA 41

8. KAUPUNKI PÄÄTÖKSENTEKIJÄNÄ JA OSALLISUUDEN EDISTÄJÄNÄ..... 43

Julkaisija

Vantaan kaupunki 09/2023

Kansikuva: Vantaan monikielisen neuvonnan asiantuntijat.

Kuva: Nina Leskelä

KOTOUTTAMINEN VANTAALLA

Tausta

Vantaa on väestöltään Suomen kansainvälisin kaupunki. Vuodenvaihteessa 2022–2023 Vantaan väestöstä 25 prosenttia puhui äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea, eli joka neljäs vantaalainen on vieraskielinen. Tämä tarkoittaa yli 60 000 asukasta. Syksyllä 2022 Vantaalla opetettiin 33 kieltä omana äidinkielen opetuksena peruskoulussa.

Suomessa laki kotoutumisen edistämisestä määrittää, että kunnassa tulee olla kotouttamisohjelma. Viittaus kuntien kotouttamisohjelmaan on ollut mukana jo Suomen ensimmäisessä kotoutumislaisissa vuonna 1999 (493/1999). Vantaallakin on ollut ohjelma kotoutumisen edistämisestä 2000-luvun alusta lähtien. Vantaan ohjelman nimi oli pitkään monikulttuurisuusohjelma.

Seuraavassa on koottu tiivistetysti Vantaan kotouttamisen vahvuudet:

- toimivat kotoutumista tukevat peruspalvelut
- peruskoulu toimii telakkana yhteiskuntaan
- tarveperusteinen resurssointi
- koulujen monikieliset ohjaajat.

Yhteiskunnan vastaanottavuus

- Vieraskielinen väestö on vahvasti mukana harrastuksissa ja nuorisotalojen palveluissa.
- Kirjastot ovat lähellä asukkaiden arkea tarjoamalla yhteisöllisiä lukupiirejä, paikkoja suomen kielten oppimiseen ja asukkaiden kohtaamiseen.
- Tiedotusta kunnallisesta päätöksenteosta Vantaalla on lisätty.
- Selkokielistä tiedotusta on lisätty mm. Selkovantaalainen yhdessä Vantaan Sanomien kanssa.
- Yhteistyö järjestöjen ja yhteisöjen kanssa on aktiivista.

Ei-toivotun kehityksen estäminen

- Segregaatiota on vähennetty laajalla myönteisen erityiskohtelun ohjelmalla (MEK), jolla tuetaan konkreettisesti asunalueita, jotka ovat vaarassa jäädä kehityksestä sivuun.

- Asuinalueita on kehitetty tasapuolisesti.

Vantaan haaste on kuitenkin se, että vaikka monet asiat toimivat jo hyvin, muuttaa kaupunkiin koko ajan uusia ihmisiä. Aukkaita muuttaa Vantaalle samanaikaisesti sekä Suomen sisältä että suoraan ulkomailta. Vuoden 2021 aikana Vantaalle muutti 9173 vieraskielistä, joista 6408 henkilöä muutti muualta Suomesta ja 2765 henkilöä ulkomailta. Vantaan tuleekin jatkossa vahvistaa alkuvaiheen palvelujaan, jotta uudet asukkaat pääsevät nopeasti mukaan yhteiskuntaan. Uusi kotoutumisen edistämisen lainsäädäntö korostaa alkuvaiheen palvelujen tärkeyttä.

Alkuvaiheen kotouttamispalvelut Vantaalla

Kuvio 1 näyttää, miten monipuolinen ja sirpaleinen alkuvaiheen palvelurakenne on. Mukana on valtion, kaupungin eri toimialojen ja järjestöjen palveluja. Osa palveluista on lakisääteisiä, osa taas ei. Osa palveluista järjestetään hankerahoitteisesti, osa puolestaan on peruspalveluissa. Lisäksi osa palveluista tarjotaan verkossa, ja osa on henkilökohtaista. Numerot palvelujen kohdalla kertovat

palvelujen piiriin (keltainen väri) tai kohderyhmään kuuluvien määrän (valkoinen väri). Kuvio 1 osoittaa, miten laajaa verkostoyhteistyötä tarvitaan, jotta palvelut saadaan toimimaan yhteen tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Kotouttaminen vaatii jatkuvasti kehittämistä. Alla on keskeisiä kotouttamisen kehittämiskohteita:

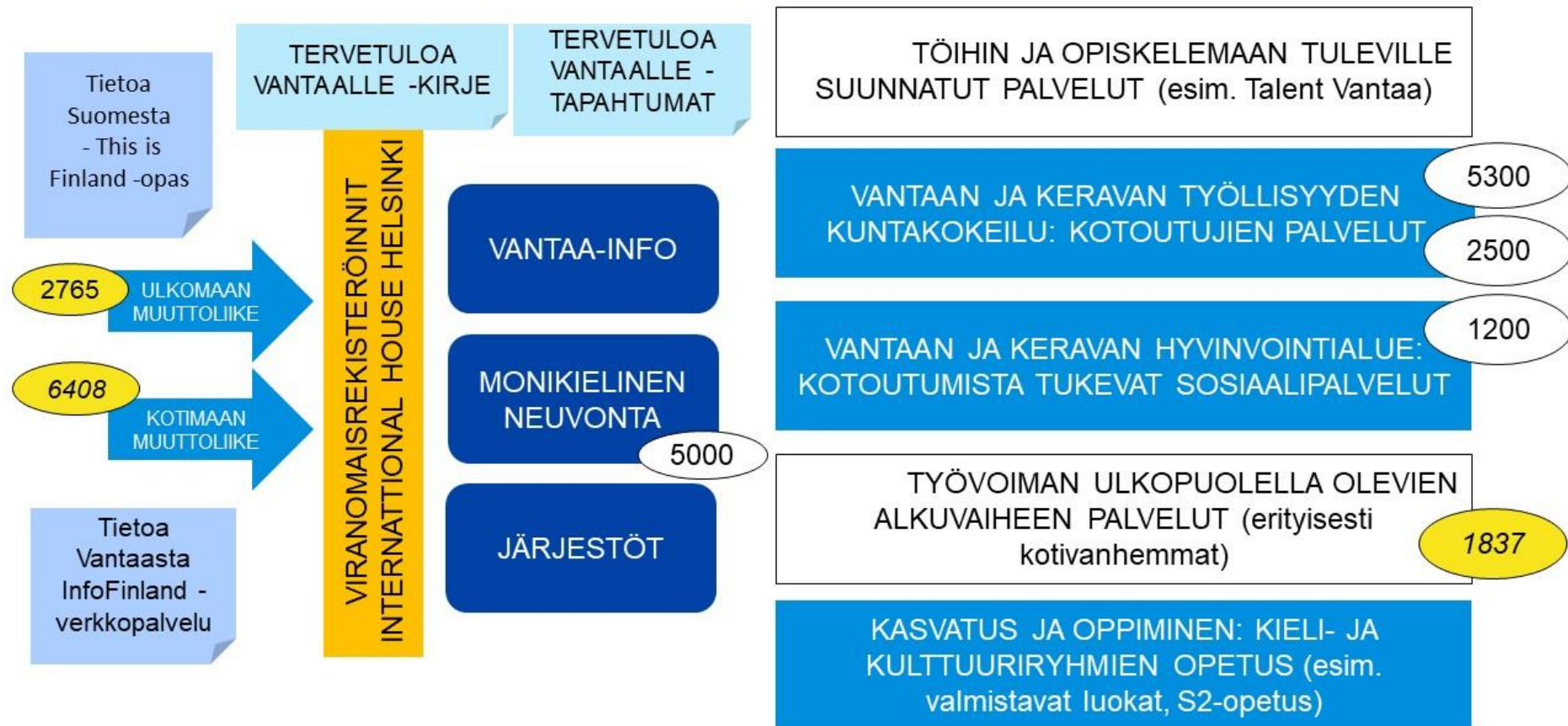
- vieraskielisten lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen vähäisempää kuin kantaväestön
- riittävän monipuolisen suomen kielen oppimismahdollisuuksien tarjoaminen eri elämänvaiheessa oleville aikuisille
- muunkielisten perheiden kohtaaminen kunnan ja hyvinvointialueen palveluissa
- nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisyn kehittäminen (toisen polven maahanmuuttajien riski syrjäytyä)
- osaamiskeskuspalveluiden kehittäminen erityistä palvelua tarvitseville muunkielisille
- viestinnän haasteet erittäin suuressa määrässä puhuttuja kieliä
- muunkielisten työllisyysaste vielä kaukana kantaväestön työllisyysasteesta
- kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen vähäisyys

- erilaisten kauppapaikkojen kehittäminen käsityöläisten ja pienyrittäjien tarpeeseen.

Koosteen haasteita avataan jatkossa ohjelman eri kohdissa.

Haasteisiin haetaan myös vastauksia ohjelman lopussa olevassa konkreettisessa toimenpidekaaviossa.

ALKUVAIHEEN KOTOUTUMISPALVELUT VANTAALLA

Kuvio 1: Alkuvaiheen kotoutumispalveluja Vantaalla.

Vuonna 2022 Vantaa saa vieraskielisten muuttovoittoa 4770 henkilöä. Heistä 3625 muutti Vantaalle ulkomailta ja 1145 muutti Suomen sisältä.

Viranomaisrekisteröinnit hoidetaan International House Helsingissä.

Vantaalla matalan kynnyksen neuvontaa tarjoavat Vantaa-info, Vantaan monikielinen neuvonta sekä paikalliset järjestöt. Vantaan monikielinen neuvonta palvelee noin 5000 asiakasta vuodessa.

Tietoa Vantaasta ja Suomesta tarjoavat myös InfoFinland-verkkopalvelu, This is Finland -opas sekä Tervetuloa Vantaalle -tapahtumat. Uudet vantaalaiset saavat postissa Tervetuloa Vantaalle -kirjeen, jossa kerrotaan perustietoa kaupungin palveluista.

Töihin ja opiskelemaan tuleville suunnattuja palveluita tarjoaa muun muassa Talent Vantaa. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla tarjotaan eri kieli- ja kulttuuriryhmille suunnattua opetusta esimerkiksi valmistavien luokkien ja S2-opetuksen muodossa.

Vantaan ja Keravan työllisyyden kuntakokeilussa on yhteensä 5300 on työtöntä, joista 2500 kuuluu kotoutumislain piiriin.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen Kotoutumista tukevien sosiaalipalveluiden piiriin kuuluu arviolta noin 1200 asiakasta.

Vantaalaisia vieraskielisiä oli vanhempainvapaalla tai kotihoidon tuella Kelan tietojen mukaan tammikuussa 2023 yhteensä 1837 asiakasta.

Lähteet:

Vantaan väestö 2022–2023:

<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset/vantaan-vaesto-20222023>

Kela

Vantaan monikielisen neuvonnan asiakastilasto

Palvelujen tilastot

1. KOTOUTTAMISOHJELMAN VALMISTELUTYÖ

Kotoutumiseen ja maahan muuttaneisiin liittyvät monet käsitteet

Kotoutumisen käsite ymmärretään kansallisessakin keskustelussa monin eri tavoin. Laki kotoutumisen edistämisestä maalaa hyvin laajan kuvan kotoutumisesta sisältäen sen kaksisuuntaisuuden.

Kaksisuuntaisuudessa ei ole kyse vain maahan muuttaneiden kotoutumisesta, vaan koko yhteiskunnan ja palveluiden vastaanottavuudesta. Laki kotoutumisen edistämisestä korostaa kunnan velvollisuutta varmistaa, että kaikki palvelut ovat myös maahan muuttaneille sopivia. Toisaalta rahoituksellisesta näkökulmasta katsottuna kansallisesti merkittävin panos on ollut aikuisten työttömien kotoutumiskoulutuksessa. Kotoutumislakiin liittyy myös yksilötason oikeuksia tiettyihin palveluihin ja täten kotoutumisella viitataan usein myös yksilön ”kotoutumisaikaan”.

Kaupungin organisaatiossa eri toimialat käyttävät eri käsitteitä, kun puhutaan palveluista maahan muuttaneille tai vieraskielisille. Esimerkiksi Vantaan kasvatuksen ja oppimisen toimialalla ei ollenkaan puhuta kotoutumisesta tai kotouttamisesta vaan muun muassa kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksesta. Henkilöstöön liittyvässä keskustelussa puhutaan moninaisuuden johtamisesta, jolloin henkilöstön erityispiirteet huomioidaan käytännön työssä. Tämä käsite ei liity vain työntekijöiden äidinkieleen, ja sisältää esimerkiksi eri ikäisten johtamiseen liittyviä kysymyksiä.

Tässä ohjelmassa pyritään käyttämään maahan muuttaneet - käsitettä. Tilastollisesti kattavimmat tiedot löytyvät äidinkielen kriteerin mukaan, ja tällöin käytetään käsitettä ”vieraskieliset” tai ”muunkieliset”. Kuitenkin tulee muistaa, että esimerkiksi tutkimuksessa nuorten syrjäytymisestä tai toisen polven maahanmuuttajista, käytetään usein maahanmuuttajataustaisuus-käsitettä.

Koska tämä Vantaan kaupungin kotouttamisohjelma kokoaa hyvin laajan keskustelun ja eri alojen näkemyksiä, on käsitteiden moninaisuus väistämätöntä. Lainauksissa tutkimuksiin tai toimialojen määrittämiin tavoitteisiin joudutaan

aina käyttämään kyseisen tutkimuksen tai toimialan määrittämiä tai käyttämiä käsitteitä.

Tässä ohjelmassa käytetään käsitettä Vantaan kotouttamisohjelma. Kotouttaminen ei terminä kerro maahan muuttaneista aktiivisena toimijana. Käytämme kuitenkin tätä termiä, sillä jos sen sijaan käytössä olisi termi kotoutumisohjelma, se voisi mennä sekaisin suunnitteilla olevan yksilöllisen kotoutumisohjelman kanssa. Ohjelmassa otetaan kuitenkin aina huomioon Vantaan asukkaiden oma aktiivisuus.

Jos eduskunnan käsittelyssä oleva kotoutumislain uudistus menee läpi suunnitelmien mukaisesti, Vantaan tulee jatkossa laatia maahan muuttaneille yksilöllinen kotoutumisohjelma. Yksilölliseen kotoutumisohjelmaan sisältyy osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelma, monikielinen yhteiskuntaorientaatio, koulutusta, muita kotoutumista ja työllistymistä edistäviä palveluja, ohjausta ja neuvontaa sekä jatko-ohjaus ohjelman päättyessä. Kotoutumisohjelmaan sisältyvään kotoutumiskoulutukseen lisätään suomen tai ruotsin kielen taidon päättötästä.

Vantaalla tehdään yhdessä – myös kotouttamisohjelmaa

Vantaan kotoutumisen verkostomessut 2022. Kuva: Nina Leskelä

Ohjelman valmistelu heijastaa Vantaan tapaa ajatella kotoutumisesta. Vantaalla pidetään keskeisenä sitä, että maahanmuuttajat itse, heidän yhdistyksensä ja uskonnolliset järjestöt sekä kansalaisyhteiskunta laajemmin tulee kuulluksi. Kotouttamisohjelman tekemisessä on ollut mukana poikkeuksellisen paljon eri tahoja. Vantaan kotouttamisohjelman valmistelu on perustunut laajalle

kuulemiselle, jossa on koottu kuntalaisten, viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan edustajien näkemyksiä.

Ohjelman valmistelu käynnistyi toukokuussa 2022, jolloin toteutettiin ensimmäinen paikallistoimijoiden kuuleminen Hakunilassa Mahdollisuuksien torilla. Paikallistoimijoiden näkemyksiä koottiin myös Länsimäessä toteutetussa kuulemisessa. Kuntalaisten kuulemisissa saatiin tietoa 45 kuntalaisen näkemyksistä. Erityisesti järjestöille suunnatun kuulemisten avulla saatiin tietoa 17 toimijalta.

Kotouttamisohjelman valmistelua varten osallistuttiin kotivanhempien palvelujen kehittämisen verkostokokoukseen. Viranomaisten ja järjestöjen näkemyksiä koottiin Neuvova Vantaa -verkostotilaisuudessa järjestetyn työpajan avulla. Uskonnollisten yhteisöjen kuuleminen toteutettiin kaupunginjohtajan koolle kutsumassa tapaamisessa. Nuorten näkemyksiä on puolestaan koottu nuorisovaltuuston tapaamisen avulla. Lisäksi ohjelman valmistelua varten järjestettiin keskustelutilaisuuksia työllisyystoimijoiden ja henkilöstöhallinnon sekä Svenska kommitténin kanssa. Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta otti osaa ohjelman valmisteluun osallistumalla järjestettyihin kokouksiin ja

työpajoihin.

Koottu palauteaineisto käsiteltiin siten, että kuntalaisten toiveet on huomioitu jokaisessa tavoitealueessa. Kuntalaisten kuulemisissa nousi vahvasti esiin palvelujen saavutettavuuden lisääminen. Kaupungin toivotaan lisäävän viestintää ja markkinointia sekä panostavan monikieliseen ja selkokieliseen viestintään ja selkokielisen tiedon välittämiseen. Kuntalaiset toivovat, että palvelut olisivat paremmin saavutettavissa alueellisesti. Lisäksi alueiden eriytymiskehitystä halutaan vähentää positiivisella erityiskohtelulla, koska alueilla koetaan turvattomuutta ja köyhyyttä.

Kuulemisissa korostettiin sitä, kuinka kaupungin rakenteiden kehittämisen lisäksi tarvitaan panostusta ihmisten elämän parantamiseen. Kaupungin halutaan varmistavan asukkailleen hyvä elämä lisäämällä kaikenikäisille maksutonta tai kohtuuhintaista harrastustoimintaa. Erityisesti huomiota toivotaan kiinnitettävän lapsiin ja nuoriin. Lapsille tarvitaan enemmän maksuttomia tapahtumia ja leikkipuistoja. Myös nuoret tarvitsevat enemmän alueellisia tapahtumia ja harrastuksia, mutta myös panostusta ennalta ehkäisevään eri toimialojen kanssa tehtävään nuorisotyöhön. Kaupungin toivotaan lisäävän nuorille suunnattua koulutusta

demokratiasta sekä tutkittuun tietoon perustuvaa päihdekasvatusta. Lastensuojeluun tarvitaan enemmän monikulttuurista osaamista sekä yhteistä pohdintaa siihen, minkälaisilla keinoilla lastensuojeluun liittyviä pelkoja voidaan vähentää.

Jokaisessa kuulemisessa tuli esiin osaamisen lisäämiseen ja työllisyyden parantamiseen liittyviä ehdotuksia. Kaupungin halutaan kehittävän työllisyyspalveluja, ja erityisesti maahan muuttaneiden naisten työllistymiseen tarvitaan lisää panostusta ja konkreettista toimintaa. Osaamisen kehittämisessä huomioitiin Vantaan alueiden segregoituminen, mikä on vaikuttanut siihen, ettei varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa opita riittävästi suomen kieltä eikä tutustuta suomalaisiin. Tästä kertoo yhden kuntalaisen näkemys siitä, että ”lapset eivät koe itseään suomalaisiksi”. Kuulemisissa kritisointiin tukiopetuksen vähäisyyttä, ja kaupungin halutaan antavan maahan muuttaneille nykyistä enemmän digikoulutusta. Maahan muuttaneiden osallistumista lasten koulutukseen voitaisiin vahvistaa erilaisten keinojen, kuten erillisten vanhempainiltojen, koulujen monikulttuurisuuspäivän ja läksyapuun osallistamisen kautta. Vantaan kaupungin työntekijöille toivotaan myös lisää osaamista uskonnon ja

kulttuurin eroavaisuuksista.

Kaikissa kuulemisissa oli esillä yhdenvertaisuuden ja osallisuuden teemat. Maahan muuttaneet toivoivat lisää avoimuutta ja keskustelua, sillä ”alueilla on liikaa ennakkoluuloja ja rasismia”. Järjestöt halutaan saada aktiivisemmin mukaan osallisuutta lisäävään työhön, mutta ei kuitenkaan tukeutuen järjestöjen ja vapaaehtoisten toimintaan liikaa. Kaupunkiin toivotaan myös enemmän maahan muuttaneita päätöksentekijöiksi. Tämän lisäämiseksi toivotaan äänestämisen tärkeyttä korostavaa kampanjointia nuorille, joiden vanhemmat ovat muuttaneet ulkomailta.

Tilaisuuksissa tuotiin esiin tarve lisätä kaksisuuntaista kotoutumista. Tätä varten kaupungilta tarvitaan yhteisiä tiloja maahan muuttaneille muun muassa juhlien ja tilaisuuksien järjestämistä varten. Vahvana toiveena oli, että jokaiselle alueelle saataisiin kohtaamispaikkoja, joissa voidaan tutustua suomalaisiin ja oppia suomea.

Jatkossa Vantaan kotouttamisohjelman toimeenpanossa on tärkeää huomioida palautteet, joita maahan muuttaneet ovat antaneet kaupungin viranomaisille ja sidosryhmille.

Vantaa yrittää tosi paljon!

Ollaan niin, että kaikki viihtyy – ollaan kiltti kaikille.

Pitää saada mukaan kaikki alueen asukkaat.

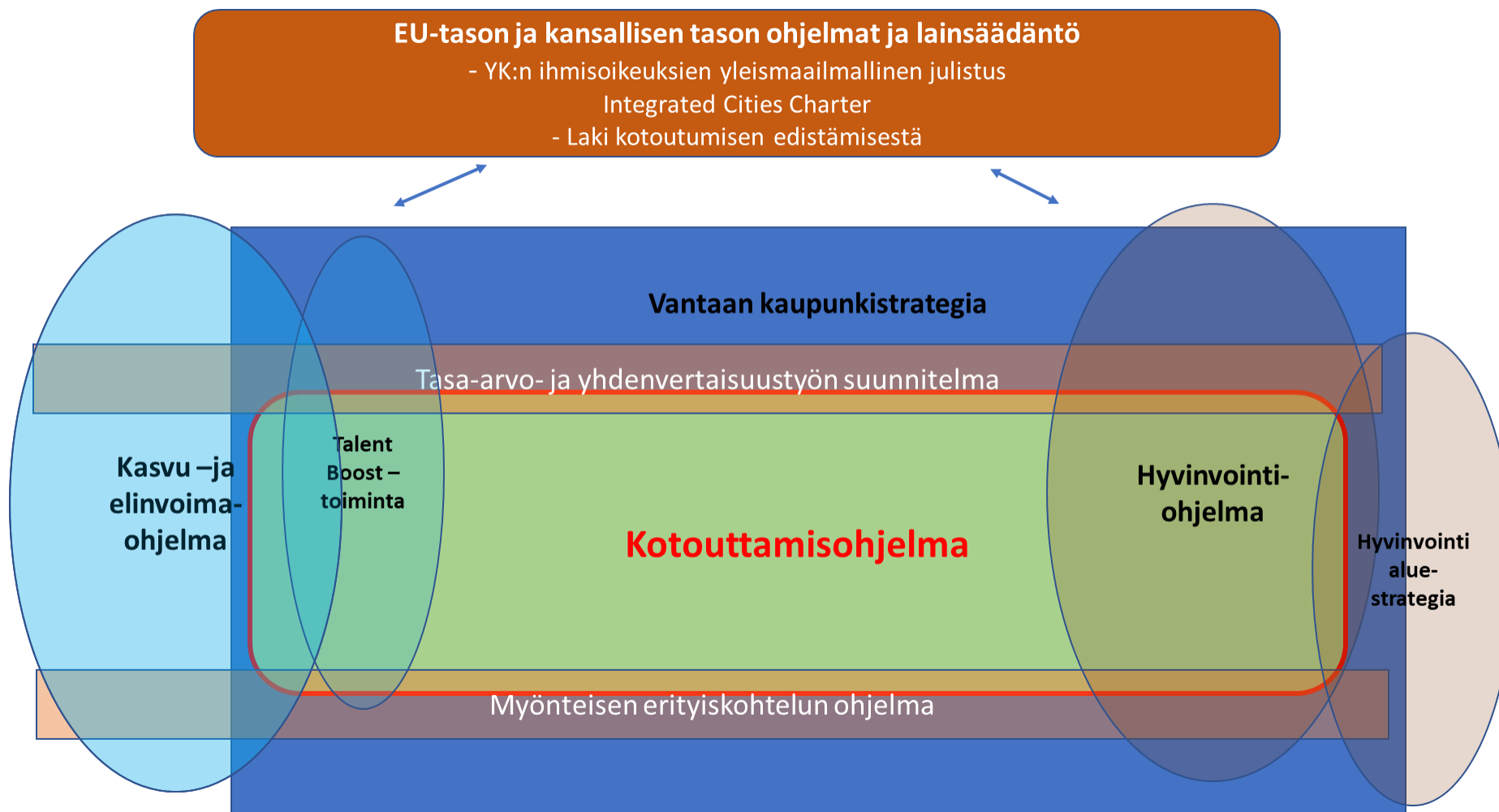
Antakaa mahdollisuus maahanmuuttajille. Maahanmuuttajat eivät ole vain asukkaita tai asiakkaita.

Vantaan kaupungin strategian mukaan strategiateemat toteuttavat omia strategisia ohjelmiaan. Teemat osallistuvat strategisten ohjelmien laadintaan ja seurantaan poikkihallinnollisesti. Kansainvälinen Vantaa -strategiateeman johtoryhmä on antanut valmistelulle suuntaviivoja keväällä 2022 alkaneen työpajatyöskentelyn avulla. Toimenpiteiden toteutumista seurataan strategiateeman työskentelyssä strategiakauden aikana.

Vantaan kotouttamisohjelman toimeenpano edellyttää Kansainvälinen Vantaa -ohjelmalle ja kaikille strategiateemoille yhteisten YK:n vastuullisuustavoitteiden huomioimista. YK:n vastuullisuustavoitteet ovat 1) eriarvoisuuden vähentäminen, 2) rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto, 3) yhteistyö ja kumppanuus sekä 4) sukupuolten tasa-arvo. Nämä kaikki strategiateemat on huomioitava kotouttamisohjelman tavoitteiden määrittelyssä ja toimeenpanossa.

Valmistelutyön aikana tuli esiin, että kotouttamisohjelma linkittyy moniin muihin kaupungin keskeisiin dokumentteihin ja ohjelmiin. Alla olevaan kuvioon (kuvio 2) on koottu keskeisiä linkittyviä ohjelmia ja suunnitelmia.

Kuvio 2. Kotouttamisohjelman linkitys muihin strategioihin, ohjelmiin ja suunnitelmiin

Kotouttamistyö on lähtökohtaisesti kansainvälistä

Kaupunkimme kuuluu myös lukuisiin globaaleihin ja eurooppalaisiin verkostoihin. Yksi tärkeimpiä on eurooppalaisten suurten kaupunkien järjestö Eurocities. Järjestö on perustettu vuonna 1986 ja sen jäseniin kuuluu nykyisin yli 200 Euroopan suurkaupunkia 38 maasta.

Vantaa vahvistaa kotoutumisen päämääriä ja seurantaa linkittämällä kotouttamisohjelmansa eurooppalaiseen yhteistyöhön kotoutumisen tukemisessa. Vantaalla tiedetään, että kotouttamisessa on kyse paljon monisyisemmästä ja moniulotteisemmasta prosessista kuin vain palveluista uusille Vantaalle muuttaville asukkaille. Samalla Vantaa seuraa eurooppalaisten suurten kaupunkien toimintaa kehittämistyössään. Lisäksi maahan muuttaneiden asukkaiden kautta Vantaalta suuntautuu verkostoja ja linkkejä koko maailmaan.

Uuden valmisteilla olevan kotoutumislain perustella kunnan tulee jatkossa laatia maahan muuttaneille yksilöllinen kotoutumisohjelma. Kotoutumisohjelmaan sisältyy osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelma, monikielinen yhteiskuntaorientaatio,

koulutusta, muita kotoutumista ja työllistymistä edistäviä palveluita, ohjausta ja neuvontaa sekä jatko-ohjaus ohjelman päättyessä.

Kotoutumisohjelmaan sisältyvään kotoutumiskoulutukseen lisätään suomen tai ruotsin kielen taidon päättötestaus. Vantaan kotouttamisohjelman valmistelun tässä vaiheessa on valtion kotoutumisen tuen rahoitusrakenne monella tavalla vielä epäselvä, ja lain uudistus vielä käsittelyssä.

Ohjelman rakenne

Ohjelma rakentuu eurooppalaisten suurten kaupunkien yhteistyöjärjestön Eurocitiesin lanseeraamaan Integrating Cities Charterin neljän ulottuvuuden kokonaisuuteen. Eurocities julkisti Charterin ensimmäistä kertaa jo vuonna 2010 ja tällöin sen allekirjoitti 17 Euroopan kaupunkien kaupunginjohtajaa. Tänäpäin allekirjoittajia on jo 53 – yhtenä niistä Vantaa.

Eurocitiesin Integrating Cities Charterin määritelmästä tai sen tavoitteista ei ole tehty virallista käännöstä. Vantaan kotouttamisohjelmassa käytetään Charterin rakennetta, sillä sen painopisteet ovat tärkeitä myös

Vantaan kaupungin kotouttamisen tuessa ja se sitoo kotouttamisohjelman eurooppalaiseen laajempaan kontekstiin.

Vantaan tavoitteena on noudattaa muiden Charterin allekirjoittaneiden kaupunkien tavoin tiettyjä periaatteita:

1. Kaupungin päätöksenteossa
2. Palvelujen tuottamisessa
3. Työnantajan roolissa
4. Tavaroiden ja palveluiden hankkijana

Tässä ohjelmassa Charterin rakennetta on hyödynnetty jokaisen luvun alussa avaamalla Vantaan vahvuuksia ja kehittämiskohteita näiden Charterin otsikoiden avulla.

Joitain suomalaiseen kotouttamisen tukeen ja vantaalaiseen todellisuuteen liittyviä painopisteitä on lisätty. Vantaan strategian arvot eli avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys näkyvät myös vahvasti ohjelmassa.

Esimerkiksi kumppanuus ja yhteisöllisyys ovat niin tärkeitä vantaalaisia tapoja toimia, että teema näkyy poikkileikkaavana koko ohjelmassa.

Yhteys tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelmaan

Vantaan kaupunginhallitus on 28.2.2022 hyväksynyt tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman kuluvalle strategiakaudelle (2022–2025). Sukupuolten tasa-arvoa ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta edistävä suunnitelma linkittyy vahvasti kotoutumista edistävään ohjelmaan. Yhdenvertaisuuslaki turvaa muun muassa alkuperään, kieleen ja uskontoon liittyvän syrjimättömyyden, ja laajassa katsannossa koko kotoutumisen tukeminen voidaan sisällyttää tähän. Vaikka maahan muuttaneet henkilöt ovat muiden vantaalaisten tavoin kaupungin asukkaita, tarvitaan usein täydentäviä palveluja asukkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi vastikään Suomeen tai Vantaalle muuttaneiden eri kielinen ohjaus- ja neuvontapalvelu tai mahdollisuus oppia suomen kieltä. Näiden palvelujen saavutettavuus onkin keskeinen kärki ohjelmassa ja niitä käsitellään muun muassa Kaupunki palvelujen tarjoajana -osuudessa.

Toisaalta yhteys tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelmaan ilmenee peruspalvelujen velvollisuutena kehittää palveluja niin, että ne palvelevat kaikkia asukkaita.

Charterin Kaupunki päätöksentekijänä ja osallisuuden edistäjänä -ulottuvuus nostaa esiin mahdollisuuksien tasa-arvoon ja saavutettavuuteen liittyviä kehittämiskohteita.

Kuvio 3: Vantaan kotouttamisohjelman visio ja kärjet

Vantaan kotouttamisohjelma

SMILE-hankkeen kumppanuusasiantuntijat etsivät uusia tapoja toimia perheiden kotoutumisessa. Kuva: Nina Leskelä

Yhteys hyvien väestösuhteiden kehittämiseen

Vantaalla tunnistetaan, että kotoutumisen edistäminen liittyy koko yhteiskunnan vastaanottavuuteen. Kotoutuminen on hyvin paikallinen prosessi. Kärjistäen voidaan sanoa, että suomen kielen kurssista ei ole hyötyä, jos uusi asukas ei pääse mukaan yhteisöihin tai tutustumaan naapureihin ja käyttämään kieltä. Siksi hyvien väestösuhteiden kehittäminen on avainasemassa kotoutumisen kehittämisessä.

Vantaa on nopeasti kasvava kaupunki, jossa on Suomen korkein vieraskielisen väestön osuus. Siksi Vantaa on monissa asioissa joutunut ratkaisemaan vaikeitakin ongelmia eturintamassa. Toisaalta Vantaan vahvuutena ovat vahvat järjestöt maahan muuttaneille henkilöille ja muut yhteisöt. Vantaata onkin käytetty Suomessa esimerkkinä kotoutumisen kokeilualustasta.

Oikeusministeriö on aloittamassa vuonna 2023 uuden hankkeen Building an Intercultural Approach in Finland. Hankkeessa kehitetään Suomen kuntien vastaanottavuutta yhdessä Euroopan neuvoston, Euroopan komission ja Intercultural Cities -ohjelman kanssa. Vantaa on mukana ohjelmassa.

2. VANTAAN MAAHANMUUTTANEET JA MAAHANMUUTTO TILASTOJEN VALOSSA

Vantaalla johtaminen perustuu vahvasti tietoon. Tiedon kerääminen, seuranta ja analysointi mahdollistavat oikeiden toimienpiteiden nostamisen myös Koko Vantaa kotouttaa - ohjelmaan.

Maahan muuttaneet ja heidän lapsensa muodostavat kiinteän osan Espoon, Helsingin ja Vantaan väestöstä

Pääkaupunkiseudulla joka kuudes asukas on syntyperältään ulkomaalaistaustainen. (Saukkonen 2022)¹

Kotoutumisen näkökulmasta pääkaupunkiseudun tarkasteleminen yhtenä kokonaisuutena on tärkeää. Vantaan

toimintaympäristön kuvauksessa käytetään tästä syystä pääkaupunkiseututasoista vertailutietoa, jota on saatavilla ulkomaalaistaustaisista ja heidän työmarkkina-asemastaan².

Vantaan kotouttamisohjelman seurannassa on tarpeen jatkaa pääkaupunkiseudulla toteutettavaa tutkimustoimintaa, josta saadaan vuosittain tietoa maahan muuttaneiden asumiseen ja työllisyyteen liittyvistä asioista.

Väestörakennetta kuvaavat tiedot

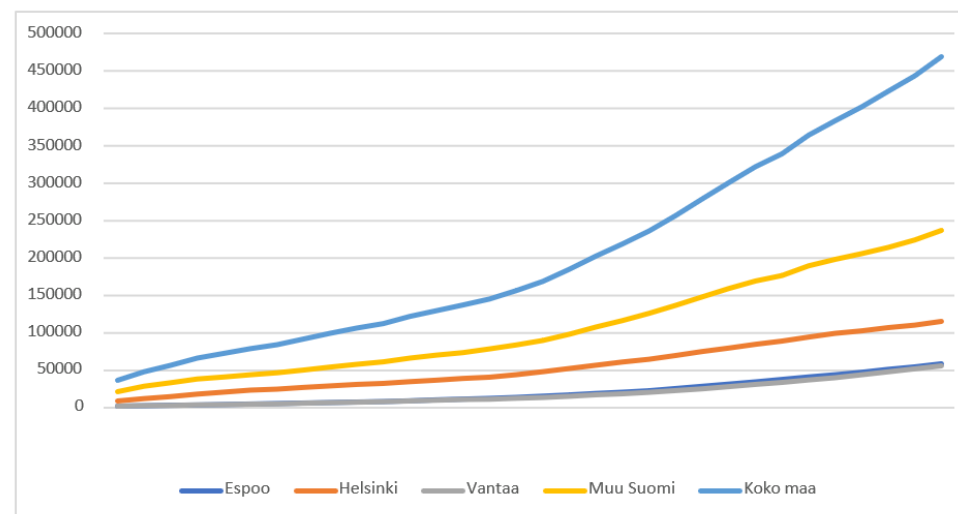
Vantaa saa muiden pääkaupunkiseudun kuntien tavoin vieraskielisten muuttovoittoa ulkomailta ja muualta Suomesta. Pääkaupunkiseudun sisäisessä muuttoliikkeessä Helsinki menettää vieraskielisiä etenkin Vantaalle. Espoon ja Vantaan välinen vieraskielisten muuttoliike on ollut vähäisempää ja tasapainoisempaa.

Vantaalla asui ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia henkilöitä 41 371 ja Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia henkilöitä eli niin sanottuja toisen polven maahan muuttaneita 10 713 henkilöä. Vuonna 2020 ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista 83 prosenttia oli työikäisiä 20–64-vuotiaita henkilöitä. Suomeen muuttaneiden osuus seudun koko työikäisestä väestöstä oli Vantaalla

pääkaupunkiseudun suurin (23 %). Vantaalla aasialaistaustaisten maahanmuuttajien osuus kaupungin ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista oli vuonna 2020 noin 30 prosenttia ja afrikkalaistausta 12 prosenttia. Vantaalla asui puolestaan suhteellisesti enemmän EU- ja muu Eurooppa-taustaisia maahan muuttaneita. (28 % ja 26 %), mikä selittyy Vantaan muita kuntia suuremmalla virolais- ja venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten määrällä.

¹ Saukkonen Pasi (2022) Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla: asuminen, työllisyys ja tulot. Tutkimuksia 2022:3. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitieto.

² Saukkonen Pasi (2022) Ulkomaalaistaustaisten kotoutumisen seurantaraportti 2022.

Kuvio 4: Ulkomaalaistaustaiset Suomessa 1990–2021

Toiseen sukupolveen kuuluvat maahan muuttaneet ovat suurimmaksi osaksi vielä varsin nuoria, sillä alle 15-vuotiaiden osuus oli Vantaalla 76 prosenttia.

Suurpiiri- ja suuraluetasolla vieraskielisten väestöosuus oli vuoden 2021 lopussa korkein Vantaan Hakunilassa (32 %). Vantaan kaupunginosista korkeimmat osuudet olivat Vantaan Havukoskella ja Länsimäessä (48 %).

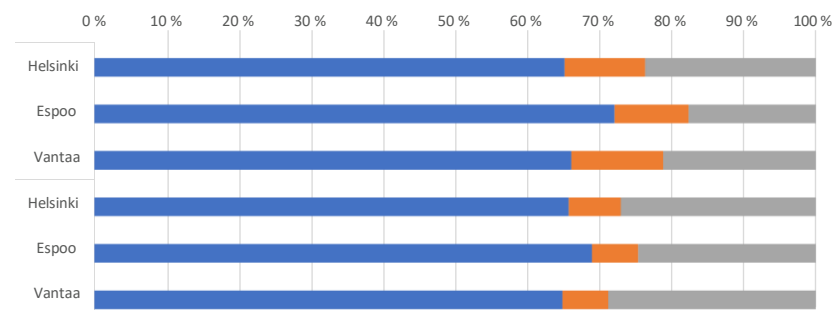
Työmarkkina-asema

Tutkimusten mukaan ulkomaalaistaustaisten tilanne työmarkkinoilla seuraa taloudellisia suhdanteita vahvemmin kuin suomalaistaustaisten. Kuitenkin vuoteen 2000 verrattuna erot pääkaupunkiseudun kuntien ja sukupuolten välillä ovat pienentyneet. Kuntien väliset erot ovat toisaalta supistuneet melko pieniksi, mutta miesten työttömyysaste on ollut edelleen alempi kuin naisten.

Vuonna 2020 Vantaalla maahanmuuttajien työllisyysaste oli 56 prosenttia, mikä on samalla tasolla kuin Espoossa ja korkeampi kuin Helsingissä. Muun kuin eläkkeen tai opiskelun vuoksi työvoiman ulkopuolella olevien maahan muuttaneiden osuus kaikista ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista oli Vantaalla pienempi kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa (14 %). Vantaalla maahan muuttaneiden työllisyys oli 63 prosenttia. Pandemia vaikutti eniten pääkaupunkiseudulla vantaalaisten ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyystilanteeseen. Yrittäjien osuus työvoimaan kuuluvista oli korkein Vantaan miespuolisilla maahan muuttaneilla

(13 %).

Pääkaupunkiseudun Suomeen muuttaneista intialais- ja kiinalaistaustaisista työllisyysaste on ollut pääsääntöisesti korkein Vantaan intialaistaustaisilla. Vantaalla on moninkertaistunut 2000-luvulla etenkin kiinalaistaustaisten työllisten määrä. Vuonna 2019 Vantaalla Suomeen muuttaneista työllisistä miehistä 27 prosenttia työskenteli rakentamisen alalla, kun naiset työskentelivät yleisimmin hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa ja terveys- ja sosiaalipalveluissa.

Kuvio 5. 20–64-vuotiaiden työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten pääasiallinen toiminta sukupuolen mukaan (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla vuonna 2020.

Vantaalla on muiden kaupunkien tavoin sukupuolten välistä eroa koulutustasossa. Vantaalle Suomeen muuttaneista naisista noin neljäsosalla on korkeakoulutus, kun korkeakoulutettuja maahan muuttaneita miehiä on alle viidesosa. Miehistä miltei 60 prosenttia on perusasteen suorittaneita tai koulutus on tuntematon eli tyypillisimmin ulkomailla suoritettu tutkinto, kun naisista perusasteen koulutuksen suorittaneita on alle puolet. Myös toisen polven maahanmuuttajista vantaalaiset naiset ovat suorittaneet useammin korkea-asteen tutkinnon kuin miehet³.

³ Saukkonen (2022), [Suomalaisten hyvinvointi 2022 \(julkari.fi\)](https://kototietokanta.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kotoutumisenindikaattorit/Kotoutumisenindikaattorit__koul/04seurln d _koul _pxt _11dw.px/?rxid=87e8cc18-f83d-493d-9e60-8c59f1b53419) myös https://kototietokanta.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kotoutumisenindikaattorit/Kotoutumisenindikaattorit__koul/04seurln d _koul _pxt _11dw.px/?rxid=87e8cc18-f83d-493d-9e60-8c59f1b53419

Taulukko 1. Korkein suoritettu tutkinto vuonna 2020

2020				
Vantaa		Korkein tutkinto perusaste tai tuntematon	Korkein tutkinto toinen aste tai erikoisammattikoulutusaste	Korkein tutkinto korkea-aste
Suomalaistaustaiset ja Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset	Miehet	17,8	50,9	31,4
	Naiset	12,6	43,2	44,2
Ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset yhteensä	Miehet	58,5	25,0	16,4
	Naiset	47,0	29,3	23,7

Vantaalaisista ulkomailla syntyneistä 18–29-vuotiaat miehet ja naiset ovat useammin koulutuksen ulkopuolella kuin suomalaistaustaiset ja toisen polven maahanmuuttajanuoret. Vantaalla on korkeampi Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten eli toisen polven maahan muuttaneiden NEET-nuorten osuus kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten NEET-nuorten osuus on Vantaalla korkeampi kuin Espoossa ja samalla tasolla kuin Helsingissä.

Taulukko 2. NEET-nuorten osuus 18–29-vuotiaista

2020		
Suomalaistaustaiset ja Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset	Miehet	18,2
	Naiset	14,3
Ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset yhteensä	Miehet	27,8
	Naiset	24,9

Osallisuus

Vuonna 2020 Vantaalla 40 prosenttia ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista asui korkeintaan kahden henkilön asutokunnassa, ja 51 prosenttia 3–5 hengen taloudessa.

Vantaalla oli enemmän maahanmuuttajien omistusasumista (30 %) ja pienempi osuus ARA-vuokra-asunnossa asuvia maahanmuuttajia (24 %), kuin Helsingissä.

Vuonna 2020 20–64-vuotiaista ulkomaalaistaustaisista, joilla oli valtionveronalaisia tuloja, ylimpään tuloneljänneeseen kuului Vantaalla 28 prosenttia ja alimpaan tulokvartaaliin 12 prosenttia.⁴

Vieraskielisten erilaisuusindeksin arvot ovat olleet vuosina 1999–2021 Vantaan kaupunginosissa pääkaupunkiseudun matalimmat (23,7 %).

⁴ https://kototietokanta.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kotoutumisenindikaattorit/Kotoutumisenindikaattorit__terv/06seurl nd_terv_pxt_11ep.px/table/tableViewLayout1/?rxid=8a9f3666-9346-427f-80be-5a002aa0c8d9

3. KOTOUTTAMISOHJELMAN VISIO

Kotouttamisohjelman visio korostaa koko kaupungin, kaikkien palvelujen ja asukkaiden yhteistä vastuuta kotoutumisen onnistumisessa: ”Koko kaupunki kotouttaa”.

Vantaan kotouttamisohjelma toteuttaa osaltaan Vantaan kaupunkistrategiaa 2022–2025. Kotouttamisohjelmassa huomioidaan kaupunkistrategian läpileikkaavat teemat, joita ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Kotouttamisohjelmassa avoimuutta tarkastellaan erityisesti viestinnän ja kaikkien tahojen osallistamisen näkökulmasta. Rohkeus on kotouttamisohjelmassa tehtävää työtä, jolla tuetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelmassa sekä myönteisen erityiskohtelun ohjelmassa tehtävää työtä. Rohkeutta on edistää Tervetuloa Vantaalle -kulttuuria ja eri väestöryhmien välistä kohtaamista sekä kaksisuuntaista kotoutumista. Kaksisuuntaisella kotoutumisella ei tarkoiteta vain ulkomaalaistaustaisten sopeutumisesta kantaväestön kulttuuriin, vaan suomalaisten opettelua monikulttuurisempaan ja moninaisempaan työ- ja kulttuurielämään, jossa on

jatkuvasti näkyvillä yhä useammanlaisia tapoja elää, toimia, työskennellä ja viihtyä Suomessa. Vastuullisuus merkitsee kaupunkistrategian mukaista hyvän elämän turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville riippumatta siitä, onko Vantaan asukas kantaväestöön kuuluva vai ulkomaalaistaustainen henkilö. Yhteisöllisyyttä toteutetaan osallistamalla kuntien viranomaisten lisäksi kansalaisjärjestötoimijat, maahan muuttaneiden henkilöiden yhteisöt ja valtiotoimijat mukaan kotouttamista tukevaan työhön. Kotouttamisohjelmassa huomioidaan myös YK:n vastuullisuustavoitteet.

	Avoimuus	Rohkeus	Vastuullisuus	Yhteisöllisyys
Tavoitealue	Toimenpiteet	Toteuttajat	Seuranta	
Kaupunki työnantajana ja työllisyyden edistäjänä				
Kaupunki palvelujen tarjoajana				
Kaupunki palvelujen hankkijana				
Kaupunki päätöksentekijänä ja osallisuuden edistäjänä				

4. KAUPUNKI TYÖNANTAJANA JA TYÖLLISYYDEN EDISTÄJÄNÄ

Kaupungin rooli työnantajana on merkittävä. Vantaa voikin toimia esimerkkinä monikulttuurisesta johtamisesta. Tavoitteena on , että kaupungin asukkaiden monimuotoisuus heijastuu myös kaupungin työntekijöissä joka tasolla. Kaupungin tulee varmistaa, että esihenkilöt ja kollegat kohtelevat kaikkia työntekijöitä tasapuolisesti taustasta riippumatta. Lisäksi Vantaan tulee varmistaa, että kaupungin työntekijät ymmärtävät ja kunnioittavat monimuotoisuuden ja sukupuolten tasa-arvon asioita.

Työllistymistä tukevassa toiminnassa huomioidaan sukupuolten väliset erot työttömyydessä ja työvoiman ulkopuolella olemisessa.

Kuva: Vantaan kaupunki

Tavoitealue 1: Kaupunki työnantajana	Pää tavoite: Vieraskielisten työntekijöiden osuus lisääntyy kaupungin palveluissa	Vastuutaho	Tavoiteindikaattori	Resursointi/ kustannusvaikutus
1. Vantaan heijastaa paremmin väestöpohjaa.	• Rekrytointia tiettyihin ammattiryhmiin kohdennetaan muun muassa oppisopimus- koulutusopimustyyppisesti vieraskielisille ja työharjoitteluja kohdennetusti. • Anonyymin rekrytinnin lisääminen.	Kaikki toimialat, henkilöstöhallinto.	Vieraskielisten osuus kaupungin työntekijöistä nousee 6,8 prosentista vähintään 10 prosenttiin.	Kohdennettu lisärahoitus kannusteisiin Osana perustyötä.
2. Kaupunki kehittää uusia tapoja ja kokeiluja työvoiman saatavuuden varmistamiseksi.	• Laajennetaan pilottia jossa työyhteisö tukee kielenoppimista ja parannetaan selkokielistä perehdytystä. • Kehitetään HR-palvelujen raportointia. Kehittämistyössä huomioidaan Tilastokeskuksesta saatavaa tietopohjaa. Edistetään keinoja, joilla vieraskieliset valitsisivat aiempaa useammin henkilöstöraportoinnissa muut -kielen valintamahdollisuutta.	Kaikki toimialat, henkilöstöhallinto, Vantaan Aikuisopisto. Henkilöstöhallinto.	Toimintamalli laajasti käytössä. Vieraskielisten osuus kaupungin henkilöstöstä.	Osana perustyötä.
3 Vantaa kehittyä esimerkkinä monimuotoisesta työnantajasta.	• Monimuotoisuuskoulutukset liitetään osaksi esihenkilöiden ja työyhteisöjen koulutuksia. • Kehitetään seurantaa, jolla voidaan edistää henkilöstön diversiteettiä kaikilla eri tasoilla.	Henkilöstöhallinto, kaikki toimialat.	Henkilöstökoulutuksiin osallistuneet: 10 prosenttia henkilökunnasta (tavoite: kaikilla valmius).	Osana perustyötä.

Kaupunkien tehtävänä on oman henkilöstön saatavuuden lisäksi toimia työllisyyttä edistävänä toimijana. TE-palvelut 2024 -uudistuksen myötä TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2025 aikana. Muutos tulee vaikuttamaan merkittävästi myös Vantaan kaupungin työllisyyden hoidon palveluihin ja niiden resursointiin. Samalla kaupungin rooli työnantajien palveluista ja yritystoiminnan edistämisestä vahvistuu entisestään.

Kotouttamisohjelma tukee osaltaan Vantaan Kasvu- ja elinvoimaohjelman toimeenpanoa. Siinä kuvataan Jatkuvan oppimisen ja ennakoivan osaamisen –toimenpiteitä, joista huomioidaan Vantaalle perustettava uuden kansainvälisen koulun perustaminen. Vantaan kasvu- ja elinvoimaohjelman toimeenpanon toisena kärkitavoitteena on 'Työpaikkoja ja yrittäjyyttä'. Yrittäjyys on merkittävä työllistymisen kanava maahan muuttaneiden keskuudessa. Maahan muuttaneiden perustamat yritykset myös työllistävät keskimääräistä enemmän muita maahan muuttaneita. Kasvu- ja elinvoimaohjelmassa toteutetaan toimenpiteitä, jotka tukevat yrittäjyyttä ja tarjoavat uusia yrittämisen paikkoja. Edellä mainituista syistä johtuen maahan

muuttanut väestö on, tässä keskeinen kohderyhmä.

Kotouttamisohjelman toimeenpanossa hyödynnetään tavoitteiden tukena Kasvu- ja elinvoimaohjelman Integraatiosta kasvua, vieraskieliset nopeammin työmarkkinoille –tavoitealueella käynnistettävää pilottia. Pilotissa kehitetään kielikoulutusta ja työllistymistä yhdistäviä toimenpiteitä. Vieraskielistä väestöä ei ole Vantaalla perinteisesti tarkasteltu mahdollisuutena, jota voisi hyödyntää kasvavana työvoimana. Vantaan kotouttamisohjelmassa huomioidaan työperäisten maahan muuttaneiden lisäksi kaikki maahan muuttaneet, jotka tarvitsevat tukea työllistymiseensä. Kotouttamisohjelmassa huomioidaan vieraskieliset henkilöt työvoimareservin sijaan aktiivisina ja osallisina kuntalaisina.

Osaamisen kehittämisessä on tärkeää huomioida etenkin ulkomailta syntyneiden maahan muuttaneiden kouluttautumisen lisääminen. Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien ulkomailta syntyneiden nuorten osuus on selvästi suurempi kuin Suomessa syntyneiden. Kouluttautumisen haasteet näkyvät jo varhaiskasvatuksessa, jossa lasten tuen tarpeet ovat kasvaneet viime vuosina. Tärkeä koulutusmuoto on myös aikuisten perusopetus, jolla voidaan lisätä tutkinnon suorittaneiden

aikuisten määrää. Toisaalta monet maahanmuuttajat ovat korkeakoulutettuja tai heillä on muuta kautta hankittua erityisosaamista, jota jostain syystä ei tunnisteta tai kyetä hyödyntämään riittävästi. Osaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen on siksi tärkeässä roolissa maahan muuttaneiden työllistymisen edistämisessä. Vantaalla on mahdollisuus toimia tässä suunnan näyttäjänä. Yhtenä Kasvu- ja elinvoimaohjelman tavoitteena onkin, että Vantaasta tehdään kansainvälisen osaamisen houkuttelun ja hyödyntämisen keskittymä.

Tavoitealue	Toimenpiteet	Toteuttajat	Tavoiteindikaattori	Resursointi
1. Verkostomaisen yhteistyön lisääminen maahanmuuttaneiden työllisyyden edistämiseksi ja yrittäjyyden lisäämisessä.	- Kootaan kotouttamisen ja työllistymisen edistämistä varten kaupungin eri toimialojen edustajista koostuva operatiivisen tason ohjausryhmä - Yhteistyön lisääminen ohjausta tarjoavan Vantaan ja työllisyyspalveluiden välillä. - Yhteistyön lisääminen järjestöjen kanssa työllisyyden edistämiseksi ja kaupungin työllisyyspalveluihin ohjaamisessa.	Kaupungin työllisyyspalvelut, elinkeinopalvelut, kaupungin johtoryhmä, kaupungin osaomistamat oppilaitokset.	Työryhmän kokoaminen ja vuosittaisen toimeenpanosuunnitelman laatiminen.	Osana perustyötä.
2. Työtä ja osaamista kehittävien palveluiden jatkuvuus, levittäminen ja vakinaistaminen edistyy.	- Osaamiskeskustoiminnan rahoituksen varmistaminen ja vakinaistaminen. - Tsemppari-mallin edelleenkehittäminen ja mallin levittäminen - Uusien työllisyyttä edistävien palveluiden kehittäminen - asiakaspalautteen kuten asiakasraatien pohjalta. Kehitetään asiakasohjaukseen ja osallistamiseen malli työelämän ulkopuolella oleville. Kaupungin toimialojen edustajien lisäksi kehittämistyöhön osallistetaan mm. Kotivanhempien verkostoa ja järjestöjä - Edistetään kaikkien Vantaalle muuttaneiden työllistymistä ja yrittäjyyttä riippumatta siitä, mikä on	Kaupungin työllisyyspalvelut, kaupungin osaomistamat oppilaitokset, järjestöt. Yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa pakolaisena Vantaalle muuttaneiden työllistymisen edistämiseksi.	Ulkomaalaisten tvönhakiioiden työttömyyden puolittaminen (tilanne ELY-keskuksen Työllisyyskatsauksen mukaan vuoden 2022 marraskuussa 4 059 ulkomaista työnhakijaa).	Lisäresurssien saaminen Osaamiskeskustoimintaan ja muihin maahanmuuttaneiden palveluihin, joilla edistetään kouluttamista osana työllisyyden edistämistä. Tsemppari-mallin Jatkokehittäminen ja laajentaminen Euroopan Neuvoston kehittämisspankin rahoituksella (SMILE, Strengthening Migrant Family Integration through New Dialogue Methods with

	ollut maahanmuuttaneen henkilön kaupunkiin muuttamisen peruste. Juurrutetaan kotona lapsiaan hoitavien palvelukokonaisuus osaksi Vantaan palveluita niin, että vahva Työelämäyhteys mahdollistuu.			Communities, Schools, And Services in Vantaa Neighbourhoods, 2023-2024 , rahoittajana Council of Europe Development Bank) perheiden tavoittamiseen Pääkaupunkiseudun hankerahoitus työelämän ulkopuolella oleville (Vantaan kotoutumisen johdantojakson pilottikokeilu).
3. Kaupunki tukee maahanmuuttaneiden yrittäjien ja muiden osaajien toimintaa.	- Luodaan kotoutumista tukeva ohjaus- ja palvelumalli Talent Vantaan palveluille, jotka on tarkoitettu työnantajille ja vieraskielisille korkeakoulutetuille - Tuetaan maahanmuuttaneiden yrittäjyyttä yritysneuvonnan lisäksi uusille maahanmuuttajataustaisille yrittäjille tarjottavan ohjauksen avulla. - Vahvistetaan maahanmuuttaneiden yrittäjien verkostoitumista.	Vantaan yritysneuvonta, Vantaan elin-keinopalvelut, Talent Vantaa, Neuvova Vantaa (vieraskielisten palveluiden kehittämisen koordinaatio ja tuki).	Ohjaus- ja palvelumallin luominen. Kotoutumisen tuesta tietoa saaneiden maahanmuuttaneiden yrittäjien määrä.	Lisäresurssien Hankkiminen kehittämistyöhön. Maahanmuuttaneiden yritysneuvonnan rahoitus.

5. KAUPUNKI PALVELUJEN TARJOAJANA

Kaupungin rooli palvelujen tarjoajana on Vantaalla tärkeä asia yhdenvertaisuuden ja kotoutumislain kannalta. Vantaan kaupunki edistää Integrated Cities Charterin mukaisesti maahan muuttaneiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista pääsyä palveluihin, joihin he ovat oikeutettuja. Kaupungin tulee varmistaa, että maahan muuttaneiden tarpeet ymmärretään ja niihin vastataan kaupungin palveluissa. Kotoutumisen tuki tulee huomioida kaikissa kaupungin palveluissa sekä kotoutumislain että Charterin periaatteiden mukaisesti.

Vantaan kaupungin kotouttamisohjelman vahvistamisen aikaan on ollut käynnissä kotoutumislain uudistus. Lakiesityksen mukaan kotoutumislain tavoitteena on vahvistaa maahan muuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Lain tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Lakiuudistus vahvistaa kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä. Kunnan tulee jatkossa laatia maahan

muuttaneille yksilöllinen kotoutumisohjelma. Siihen sisältyy osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelma, monikielinen yhteiskuntaorientaatio, koulutusta, muita kotoutumista ja työllistymistä edistäviä palveluja, ohjausta ja neuvontaa sekä jatko-ohjaus ohjelman päättyessä. Kotoutumisohjelmaan sisältyvään kotoutumiskoulutukseen lisätään suomen tai ruotsin kielen taidon päättötestaus. Vantaan kotouttamisohjelman tässä vaiheessa on valtion kotoutumisen tuen rahoitusrakenne monella tavalla vielä epäselvä ja lain uudistus käsittelyssä.

Yksi keskeinen muutos palvelujärjestelmässä on vuoden 2023 alussa toteutunut hyvinvointialueiden perustaminen. Vantaa kehittää vahvaa yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa, jotta asiakkaiden polut ovat varmasti sujuvia. Vantaan tulee varmistaa kotoutumispalvelujen vastuutaho kunnassa. Vantaan kaupungin kotouttamisohjelmassa ei oteta kantaa siihen, millä tavoin ja missä kuntien yksilöllinen kotoutumisohjelma toteutetaan. Haasteita tulee mahdollisesti olemaan erityisesti työvoiman ulkopuolisille tehtävien alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laadinnassa. Kaupungin kotouttamisohjelmassa otetaan kuitenkin kantaa siihen, millä tavoin voidaan jatkossa huomioida kaupungin

kasvava rooli sekä hyvinvointialueen yhdyspinnat maahan
muuttaneiden alkupalvelujen järjestäjänä.

Tavoitealue	Päätavoite: Uudistuvan kotoutumislain mukaisten alkupalvelujen rakentaminen	Vastuutaho	Tavoiteindikaattorit	Resursointi
Tavoitealue 1. alkupalvelujen järjestäjänä	- Luodaan kotoutumisen alkuvaiheeseen kotoutumislain mukainen prosessi, jossa on kirjattuna kunnan eri tahojen kotoutumista edistävät ja tukevat toimenpiteet, palvelut, yhteistyö ja vastuut. - Luodaan toimintamalli, jolla tunnistetaan paremmin alkuvaiheessa erilaiset asiakasryhmät sekä kuvataan tätä varten konkreettiset asiakaspolut. Kehitetään yhdessä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa työelämälähtöistä ja osallisuutta edistävää kotoutumiskoulutusta, jossa huomioidaan erilaiset kielen oppimisen lähtötasot ja opiskelijoiden tavoitteet.	Pääkaupunkiseudun kotouttamisesta vastaavat henkilöt, hyvinvointialue, Uudenmaan ELY/ KEHA.	Olemassa oleva alkuvaiheen kotoutumisen malli. Asiakkaiden tilanne kolme kuukautta kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Suomen tai ruotsin kielen taidon päättötestauksen tulosten paraneminen lähtötasosta, joka saadaan ensimmäisen toteuttamisen jälkeen.	Lisäresurssit valtiolta ja/tai kaupungin talousarvioon alkuvaiheen palveluita vahvistavien yksilöllisten kotoutumishjelmien laadintaan.

Alkupalvelut

Jotta tieto olennaisista palveluista tavoittaa myös vieraskieliset asukkaat, Vantaan kotouttamisohjelma tukee Myönteisen erityiskohtelun ohjelman tavoitteita. Näistä toinen keskeinen tavoite on se, kuinka selko- ja monikielistä viestintää pyritään toteuttamaan mahdollisimman paljon ennalta määritellyistä aihealueista. Toinen tuettava tavoite on kielenopetuksen työelämälähtöisyyden parantaminen ja saavutettavuuden analysoiminen.

Kaupunkistrategian yhtenä tavoitteena on tukea maahan muuttaneita ja ikääntyviä paremmin verkkoasioinnissa sekä digitaalisten välineiden käytössä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman tavoitteena on parantaa digitaalisten palveluiden saavutettavuutta.

Kotouttamisohjelman valmistelun kuulemistilaisuuksissa tuli esille tarve saada neuvontaa monikanavaisesti. Näkemys tukee valtion sähköisen asioinnin linjauksia, joiden mukaan kansalaiset asioivat ja viestivät viranomaisten kanssa ensisijaisesti digitaalisesti, mutta heitä ei kuitenkaan velvoiteta tähän.

Monet maahan muuttaneiden järjestöt ovat toimeenpanneet Vantaalla hankkeita asukkaiden digitaitojen vahvistamiseksi. Monet näistä on rahoittanut Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus (STEA). Yksi vahvoista hankkeista on neljän vantaalaisen maahan muuttaneiden järjestön yhteishanke Tsempataan!. Hankkeessa kehitetään omakielistä neuvontaa ja samalla vahvistetaan asukkaiden omia kykyjä hankkia tietoa ja toimia suomalaisessa yhteiskunnassa. Tsempataan! -hanke siirtyi 2023 alussa STEA:n vakinaiseen rahoitukseen.

Kaupungin tulee peruspalvelujen järjestämisen roolissaan huomioida sukupuolten väliset erot. Sukupuolten väliset erot vaihtelevat siinä, missä palveluissa miehillä ja naisilla on enemmän vaikeuksia palvelujen saatavuudessa. On tärkeää huomioida haavoittuvassa asemassa olevat maahan muuttaneet kaikissa palveluissa.

Tavoitealue	Päätavoite: Maahanmuuttaneiden yhdenvertaisen palveluihin pääsyn ja osallisuuden edistäminen	Toteuttajat	Tavoiteindikaattori	Resursointi
Tavoitealue 2. Kaupunki peruspalvelujen järjestäjänä				
Vahvistetaan maahanmuuttaneiden kielitaitoa sekä kotoutumisen alkuvaiheessa että kaikissa elämänvaiheissa henkilökohtaiset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.	- Tehdään kaupunkitasoinen selvitys ja toimintasuunnitelma kielikoulutuksen saatavuudesta, kohdentamisesta ja tilamahdollisuuksista. - Selvityksen perusteella selvitetään koulutusvaihtoehtoja sekä lisätään ohjausta ja neuvontaa erilaisista Kielikoulutusmahdollisuuksista. - Laajennetaan työnhakijoille kokeiltavien toiminnallisten kielikoulutusten käyttöä. - Luodaan työelämässä oleville kielikoulutuksen malleja yhteistyössä oppilaitosten kanssa. - Luodaan järjestöjen kanssa kielikoulutuksen toteuttamisen malli, joka tuo näkyväksi tarjolla olevan kielikoulutuksen ja toteuttajatahot. - Luodaan malli, jolla oppilaitokset ja järjestöt voivat saada tiloja ja avustuksia eritasoisten kielikoulutusten järjestämiseen.	Tilapalvelut, kaupungin kotoutumispalvelut ja työllisyyspalvelut, elinikäisen oppimisen palvelualue kaupungin omistamat oppilaitokset, järjestöt, hyvinvointialue selvityksen toteuttamiseen osallistuvana tahona.	Rahoituksen sisältävä malli, jossa on tarjolla eritasoisia virallisia kielikoulutuksia ja suomen kielen taitoa ylläpitävää kielellistä tukea. S2-opetukseen osallistujien osuus nousee yli kaupunki-strategian mukaisesta 26,2 prosentista 30 prosenttiin. Kielikoulutuksen saatavuudessa osallistujamäärät nousevat yli kaupunkistrategian mukaisesta lähtötilanteesta (1 617) 2500:aan.	Lisäresurssit MEK-ohjelman rahoituksella toteutettavaan S2-koulutukseen, joka siirtyy Osaamiskeskuksen toteutettavaksi v. 2023. Lisäresurssit järjestöjen tarjoaman kielituen ja kielikoulutusten toteuttamiseen. Kotoutumisen johdantojakson pilottihankkeet PKS-kaupungeissa, jossa pohditaan nimenomaan työvoiman ulkopuolella olevien mahdollisuuksia saada tukea kotoutumiseen, 2022–2023 (Työ- ja elinkeinoministeriön rahoitus). Lisäresurssit Aikuisopiston kielikoulutukseen .
Palveluiden saavutettavuuden ja	- Säännöllisesti kokoontuvan yhteistyöfoorumin luominen	Kaupungin kaikki toimialat, oppilaitokset, järjestöt.	Asiakasfoorumien perustaminen	Osana perustyötä

asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi parannetaan viestintään ja tiedonvaihtoa kaupungin palveluista.	kaupungin johdon ja toimialajohtajien, järjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen välillä. - Monikielisen neuvonnan ja selkokiehisen viestinnän lisääminen kaikilla kaupungin toimialoilla. Kaupunkitasoista monikielistä viestintää vahvistetaan muun muassa käännöksiin kohdistettavien lisäresurssien avulla. Lisäksi viranomaistyötä täydentävissä tehtävissä hyödynnetään järjestöjen monikielistä neuvontaa ja ohjausta sekä resursoidaan sitä avustusten kautta. - Luodaan foorumi, jossa kaupungin viestintä, eri toimialojen maahanmuutosta vastaavat yhteyshenkilöt ja järjestöjen edustajat käyvät läpi viestinnästä saatavaa palautetta ja kehittämissuhteita - Maahanmuuttaneiden erityistarpeiden parempaa huomioimista varten tuodaan selkeämmin esille kaupungin hallinnollinen rakenne sekä luodaan alueellinen moniammatillinen julkisen ja järjestöjen yhteistyörakenne. Yhteistyörakenteelle osoitetaan resurssit toimintaan ja tehdään sille toimintasuunnitelma.		Asiakaspalautteiden hyödyntäminen ja kaupunkitasoisen selvityksen toteuttaminen palveluiden saatavuudesta.	Neuvova Vantaa toiminnan lisärahoitus (TEM-hanke-rahoitus) Lisärahoitus käännöksiin.
--	---	--	--	--

Digitaalisten palveluiden saavutettavuuden varmistaminen ja monikanavaisen viestinnän kehittäminen.	- Maahanmuuttaneiden digitaalisen osaamisen kehittäminen koulutuksilla. - Laaditaan selvitys ja toimintasuunnitelma siitä, miten jokaisella toimialalla ja palvelussa voidaan varmistaa tiedon välittyminen puhelinpalvelun tai neuvontapisteessä annettavan tiedon avulla. - Huomioidaan vieraskieliset kaupunkitasoisessa digitukisuunnitelmassa - Varmistetaan tiedon välittyminen ja palveluiden saatavuus erityisesti ikääntyneille maahanmuuttaneille asukkailla neuvoloiden ja etsivän vanhustyön kautta. Toimenpidettä toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	Kaikki toimialat, kuntalaispalvelut, järjestöt, Digitukiverkosto, hyvinvointialue.	Selvityksessä indikaattorit, joiden avulla seurataan digitaalista saavutettavuutta vieraskielisillä.	Osana perustyötä. Lisäresurssit, mm. digitukeen liittyvät hankkeet hyvinvointialueen kanssa.
Tuetaan maahanmuuttajien yhdenvertaista pääsyä palveluihin ja tietoon sekä sujuvoitetaan Palvelupolkuja.	- Tarjotaan kotoutumista tukevaa monikielistä neuvontaa ja ohjausta matalan kynnyksen periaatteella. - Tarjotaan avoin palvelu kaikille riippumatta Suomessa olon kestosta tai maahanmuuton syystä. - Tuetaan maahanmuuttajien omatoimisuutta ja suomalaisten palvelujärjestelmän tuntemusta.	Vantaan monikielinen neuvontapalvelu ja järjestöt	Lähtötaso: asiakaskäyntejä 4746, 2022 Monikielinen neuvontapalvelu vakinaistetaan vuoteen 2025 mennessä.	Osana perustyötä ja TEM-Hankerahoitusta.

Peruspalvelut

Kotoutumista tuetaan kaupungin toimialoilla. Vantaa on ikärakenteeltaan nuori ja vieraskielisten osuus näkyy etenkin alle kouluikäisten osuudessa. Vantaalla on myönteiseen erityiskohteluun suunnatulla rahoituksella muun muassa suunniteltu maksettavaksi vuosina 2023–2025 palkkalisää varhaiskasvatuksen opettajille. Tasa-arvorahalla on palkattu esimerkiksi resurssiopettajia, koulunkäynnin avustajia ja monikielisiä ohjaajia. Lisäksi tällä rahalla on palkattu laaja-alaisia erityisopettajia nivelvaiheisiin eli esiopetuksesta alkuopetukseen sekä alakoulusta yläkouluun siirtymisen tukemiseen.

Kuulemistilaisuuksissa nousi esiin tarve maahan muuttaneiden osaamisen kehittämiseksi jokaisessa ikäluokassa. Tämä on erityinen painopistealue Vantaan kotouttamisohjelmassa.

Kuva: Vantaan kaupunki

Tavoitealue	Päätavoite: Maahanmuuttaneiden tarpeiden ymmärtäminen ja niihin vastaaminen osaamista kehittävässä palveluissa	Toteuttajat	Tavoiteindikaattori	Resursointi
Tavoitealue 2. Kaupunki peruspalveluiden järjestäjänä				
Tuetaan maahanmuuttaneiden kouluttautumista kaikilla koulutusasteilla.	- Kehitetään edelleen varhaiskasvatukseen ja peruskoulutukseen toimintamalleja, joilla voidaan vastata maahanmuuttaneiden lasten integroinnin tarpeisiin. - Rakennetaan yhteistyössä oppilaitosten kanssa maahanmuuttaneiden koulutuspolkua. Tässä tehdään yhteistyötä mm. Vanhemmat kouluun –toiminnan, kotoutumiskoulutuksen järjestäjien ja aikuisten perusopetusta tarjoavien tahojen kanssa. - Luodaan yhdessä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa ruotsinkielisiä kotoutumiskoulutusta vantaalaisille vieraskielisille asukkaille. - Varmistetaan, että kansainvälinen koulu	Kaikki toimialat, oppilaitokset.	NEET- nuoret (maahanmuuttaneet) osuus puolittuu 21,6 prosentista. Toisen asteen koulutuksen suorittaneiden osuus nousee vuoden 2020 lähtötasosta vähintään 70 prosenttiin väestöstä. On perustettu poikkihallinnollinen työryhmä koulutuspolkujen suunnittelua ja rakentamista varten On luotu yhteistyössä kaupungin omistamien oppilaitosten kanssa osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä tarjotaan maahanmuuttaneiden tarpeisiin sopivia koulutusmuotoja.	Osana perustyötä. Lisäresurssit.

	käynnistetään Vantaalla kv-osaajien houkuttelua ja kotoutumisen tukemista varten. • Tehdään yhteistyötä pääkaupunkiseudun kuntien, kaupungin omistamien oppilaitosten ja Talent Boost-toimijoiden kanssa, jotta muualla kuin Suomessa koulutuksen suorittaneiden osaaminen tunnistettaisiin ja tunnustettaisiin. Kartoitetaan, mitä ohjauksen ja tuen malleja on maahanmuuttaneiden nuorten ja aikuisten toisen asteen kouluttautumisen tueksi. • Lisätään opintojen ohjausta kaikilla koulutustasoilla ja kehitetään erilaisia koulutusmuotoja, kuten erilaisia oppisopimusväyliä ja täydennyskoulutusta tutkinnonosien ja tutkintojen suorittamiseksi, jotta koulutuspolut kehittyvät perusasteelta toiselle asteelle.		Huomioidaan kaupungin omat oppisopimuspaikat erityisesti maahanmuuttaneiden nuorten koulutusvaihtoehtona. Vahvistetaan maahanmuuttaneiden nuorten työllisyys- ja opiskelupolkuja tarjoamalla heille nuorten työpajatoimintaa kotoutumisen tueksi. On vahvistettu erityisesti aikuisten polkuja Luckanin tarjoamiin palveluihin.	
--	--	--	--	--

7. KAUPUNKI TAVAROIDEN JA PALVELUJEN HANKKIJANA

Kuva: Vantaan kaupunki

Hankinnoilla on paljon merkitystä kaupungin toiminnassa, ja Vantaan kaupunki voi toimia tässä esimerkkinä muille toimijoille. Integrated Cities Charterin perusteella Vantaan kaupunki on sitoutunut noudattamaan hankinnassa ja tarjouskilpailuissa tasa-arvon ja diversiteetin periaatteita.

Hankintalain yleiset periaatteet ovat syrjimättömyys-, avoimuus-, yhdenvertaisuus- sekä suhteellisuusperiaate. Näitä periaatteita on Vantaan kaupungin hankintaohjeiden mukaan noudatettava kaikissa hankinnoissa, myös hankintalain kansallisen kynnysarvon alittavissa pienhankinnoissa.

Esimerkiksi palvelua hankkivan on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Hankintalain tavoitteiden mukaisesti Vantaan kaupunki pyrkii tarjoamaan tasapuolisesti palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Edellä mainittuja hankintalain periaatteita noudattaen Vantaan kaupunki pyrkii määrittelemään hankintoja koskevat kriteerit kuten esimerkiksi palvelua tuottavan henkilökunnan kielitaitoa koskevat vaatimukset sille tasolle, kun se on muun muassa turvallisuussyistä välttämätöntä ja siten, että mahdollisimman moni yritys pääsee osallistumaan tarjouskilpailuun. Kriteerejä ei tule asettaa vaativammaksi kuin se hankinnan kohteen kannalta on tarpeellista.

Vantaan kaupunki on strategiassaan sitoutunut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on lisäksi määritelty kyseisten asioiden huomioon ottaminen hankinnoissa.

Eurooppalaisessa keskustelussa kaupungit ovat nostaneet esille tarpeen laajentaa ja monimuotoistaa palveluntarjoajien joukkoa.

Tavoitealue	Toimenpiteet	Toteuttajat	Tavoiteindikaattori	Resursointi
Tavoitealue 1: Kaupungin hankintoja tekevät lisäävät hankintoihin liittyvää ymmärrystä ja osaamista erityisesti viestinnän ja yhteistyön kautta	Vantaa laajentaa tiedotustaan ja ohjeistustaan, jotta mahdollisimman laajalla ja monimuotoisella pohjalla olevat toimijat voivat osallistua julkisiin hankintoihin ja kilpailutuksiin.	Kaikki hankintoja tekevät toimijat kaupungilla.	Seurataan yleisellä tasolla. SMILE:n pilottikilpailutus-kokeilu on arvioitu.	Yhtä hankintaa kokeillaan osana SMILE-hanketta (SMILE = Strengthening Migrant Family Integration through New Dialogue Methods with Communities, Schools, and Services in Vantaa Neighbourhoods).

8. KAUPUNKI PÄÄTÖKSENTEKIJÄNÄ JA OSALLISUUDEN EDISTÄJÄNÄ

Suomen monikulttuurisimpana kaupunkina Vantaan täytyy huomioida maahan muuttaneet asukkaansa kaupungin päätöksenteossa, mikä on myös Integrating Cities Charterin tavoitteiden mukaista toimintaa. Vantaan tulee kommunikoida aktiivisesti sitoumuksesta ja sen on taattava kaikille kaupungin asukkaille tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet. Lisäksi kaupungin tulee varmistaa kaupungin päätöksenteon syrjimättömyys ja kaikkien yhdenvertaiset oikeudet osallisuuteen. Vantaan tavoitteena on helpottaa maahan muuttaneiden henkilöiden yhteisöjen osallistumista päätöksenteon prosesseihin ja poistaa osallistumisen esteitä.

Vantaan kaikkien suurimpien vieraskielisten ryhmien eli venäjän- ja vironkielisten äänestysaktiivisuus on jäänyt selvästi suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia ryhmiä pienemmäksi. Aktiivisimpia vieraskielisiä äänestäjiä ovat olleet englantia ja somalia äidinkielenään puhuvat henkilöt⁵.

Vantaan kotouttamisohjelmassa päätöksentekoon osallistumista tarkastellaan poliittista päätöksentekoa laajemmin. Osallisuudessa huomioidaan yhdenvertaisen osallistumisen lisäksi maahan muuttaneiden osallisuus aktiivisina kuntalaisina.

Myönteisen erityiskohtelun ohjelmassa todetaan, että maksutonta harrastustoimintaa tarjotaan enemmän kaikille vantaalaisille peruskoululaisille Harrastusten Vantaa -hankkeen kautta. Osallistuva Vantaa 2022–2025 -ohjelman yksi teemoista on 'Tuemme hiljaisten ryhmien osallisuutta'. Osana teemaa edistetään lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, vahvistetaan vieraskielisten vantaalaisten osallisuutta ja tuetaan syrjäytymisvaarassa olevien osallisuutta. Kotouttamisohjelman valmistelussa on tullut esille, että tarvetta on lisätä etenkin varhaiskasvatuksen ulkopuolella olevien lasten, yli peruskouluikäisten nuorten sekä työvoiman ulkopuolella olevien harrastusmahdollisuuksia.

Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelmassa tuodaan esillesukupuolen suuri merkitys monikulttuurisuusasioissa. Kotouttamisohjelmassa

näkökulmana on, että segregaatien ehkäisy on tärkeä osa kaikille turvallisia asuinalueita.

Kun kaupunki edistää maahan muuttaneiden roolia päätöksenteossa ja osallisuuden edistämiseksi, sukupuolten tasa-arvo ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevien maahan muuttaneiden huomioiminen on keskeistä. Osallisuuden edistämiseksi on tarpeen huomioida myös rauhan periaate, joka tulee esiin rasismien vastaisessa työssä.

⁵ Paavola Juho-Matti, Borg Sami, Levola Maria Holm Jens & Ahomäki Meiju (2022) Äänestäminen, äänestämättä jättäminen ja äänestysaktivoinnin keinot Vantaalla.

Kuva: Vantaan kaupunki

Tavoitealue	Toimenpiteet	Toteuttajat	Tavoiteindikaattori	Resursointi
Tavoitealue 1. Kaupunki edistää maahanmuuttaneiden osallisuutta kunnallisessa päätöksenteossa	- Lisätään demokratiakasvatusta oppilaitoksissa ja neuvontapisteissä. - Edistetään osallisuutta selko- ja monikielisellä viestinnällä. - Luodaan jokaiselle toimialalle palautteen kokoamisen keinot ja foorumit, jolla saadaan tietoa maahanmuuttaneista aktiivisina kuntalaisina ja osallisuuden kehittäjinä.	Kaikki toimialat, oppilaitokset, kaupungin omat vaikuttajatoimielimet kuten monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta ja nuorisovaltuusto. Vaikuttaminen kaupungin omiin toimielimiin.	Vieraskielisten osuus ehdokkaaksi asettautumisessa ja kuntapäätäjissä huomioidaan keskustelussa ja poliittisten vaikuttajatoimielinten työssä.	Osana perustyötä.
Tavoite-alue 2. Kaupunki edistää maahanmuuttaneiden kuntalaisten osallisuutta aktiivisina kuntalaisina	- Tehdään yhteistyötä järjestöjen ja yhteisöjen kanssa mm. tilojen järjestämisessä ja avustuksista tiedottamisessa. - Tehdään ennakkoarvointi palveluverkkojen suunnittelussa siten, ettei vieraskielisten alueellinen segregatio lisäänty.	Kaupungin johto, kaikki toimialat, järjestöt ja seurakunta.	Maahanmuuttaneiden osallistuminen järjestettyyn toimintaan kasvaa (alkutilanne kotoutumisen indikaattoreiden päivityksen yhteydessä).	Osana perustyötä, lisäresurssit yleis- ja maahanmuuttaneiden järjestöille.
Tavoite-alue 3. Kaupunki edistää maahanmuuttaneiden aktiivista toimintaa ja osallistumismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa	- Tehdään jokaisella alueella maahanmuuttaneille osallistavalla arvioinnilla selvitys, jossa tuotetaan tietoa osallistumismahdollisuuksista paikallisissa palveluissa, tiloissa ja toimintaympäristössä (mm. yhteiskäyttöiset tilat, liikunta- ja virkistysmahdollisuudet). - Vahvistetaan jokaisessa ikäluokassa mahdollisuutta osallistua maksuttomiin tai kohtuuhintaisiin harrastus- ja virkistysmahdollisuuksiin. Tätä tuetaan mm. viestinnän kehittämisellä (mm. tiedon välittyminen Harrastusten Vantaa -mallista).	Kaupungin johto, kaikki toimialat, järjestöt ja seurakunta.	Maahanmuuttaneiden osallistuminen järjestettyyn toimintaan kasvaa. Hyödynnetään asukastiloja ja niissä järjestettävää toimintaa monensuuntaisen kotoutumisen edistämiseksi. Tarjotaan asukastiloja kuntalaisille mahdollistamaan kulttuurien välisiä kohtaamisia.	Osana perustyötä. Lisäresurssit yleisille ja maahanmuuttaneiden henkilöiden järjestöille.

	sekä tarjoamalla stipendejä lapsille ja nuorille. • Harrastus- ja niiden saavutettavuudesta laaditaan Toimenpideohjelma.			
Tavoite-alue 4. Kaupunki asenne- muutoksen ja kaksisuuntaise kotoutumisen edistäjänä	- Käydään arvopohjaista keskustelua ja edistetään Tervetuloa-kulttuuria ja rasmin vastaisuutta sekä vihapuheen estämistä kaikille kuntalaisille viestintäkampanjan ja säännöllisen positiivisen viestinnän avulla. - Tehdään jokaisella toimialalla ja kaupunkitasoisesti vuosisuunnitelma mitkä ovat maahanmuuttaneiden ja kantaväestön yhteiset kohtaamisfoorumit. - Edistetään maahanmuuttaneiden ja kantaväestön kohtaamisfoorumien rakentumista mm. yhteisten asukastupien toiminnan sekä eri osallistavien tilaisuuksien avustamisen niistä tiedottamisen avulla. - Kehitetään väestösuhteiden seurantaa oikeusministeriön uuden hankkeen avulla.	Kaupungin johto, kaikki järjestöt, uskonnolliset yhteisöt.	Positiivisen ja säännöllisen viestinnän Toteuttaminen. Vuosittain tehtävä arviointi, jossa tarkastellaan hyvien väestösuhteiden mallin mukaisesti kaksisuuntaisen kotoutumisen toteutumista Vantaalla (https://oikeusministerio.fi/hyvt-vaestosuhteet) Hyvien väestösuhteiden kehitystä seurataan rasmin Työn edistymisestä ja kaksisuuntaisesta Kotoutumisesta kertovien indikaattoreiden perusteella (tvö- ja elinkeinoministeriön kotoutumisindikaattorit) On kehitetty pysyvä malli väestösuhteiden Seurantaan.	Osana perustyötä Lisäresurssit avustuksiin järjestöille, jotka edistävät kantaväestön ja maahanmuuttaneiden Kohtaamista. Osana perustyötä, EU/CoE joint “Building an inclusive integration approach in Finland”.

